

TOTS SANTS

Els inicis de la celebració de Tots Sants ve del segle IV que es celebrava una festa en honor de Tots els Màrtirs que varen dedicar les seves vides a la propagació i defensa de la fe cristiana.

Més tard, el Papa Gregori III dedicà una capella a Tots els Sants a la Basílica de Sant Pere a Roma i Gregori IV en fixà la celebració universalment al primer de novembre. Al final del segle X se li agregà, l'endemà, la commemoració dels fidels difunts.

Temps enrere, el dia de Tots Sants, era el dia triat per vestir amb calçons llargs els joveçans i d'estrenar abric les jovenetes, ja que, segons el calendari dels costums populars, començava l'hivern. També aquest dia, es posaven, a les cases, les estores i els cortinatges, i s'encenia per primera vegada el foc de la xemeneia i es posava el brasero. Aquest dia no se celebraven noces, per respecte als difunts.

Segons la veu popular "De Tots Sants a Sant Andreu, vent o pluja o fred o neu"; "De Tots Sants a Nadal, gel i pluja i vendaval"; "De Tots Sants a Sant Andreu, aigua mos doni Déu".

Hi ha una relació entre certes plantes i la mort: el crisantem, "rosa dels morts"

i la sempreviva

són flors pròpies de les corones amb què s'adornen les tombes.

Es diu que la malva creix sobre les tombes de les bones persones.

Els arbres més representatius dels cementiris són els xiprers que arrelats al fons de la terra s'enlairen tan amunt que pareix que volen tocar el cel.

També es considerava a la magrana, com un representació del Purgatori, i els grans que la formen, com animetes que esperaven la gràcia de la redempció. D'aquí que es digués quan es menjava magranes, cada gra que es menjava es redimia una animeta del Purgatori.

Es creu que els qui neixen el dia de Tots Sants viuen molts d'anys perquè la mort els té molta consideració i gran estima pel fet de venir al món el dia de la seva festa. Es creu, també, que la persona que mor el dia dels difunts té assegurada l'entrada al cel, per pecador que sigui.

Fa un grapat d'anys que el dia abans, a moltes cases, tota la família se reunia entorn de la radio, per escoltar l'obra de teatre "Don Juan Tenorio", mentre torraven castanyes i moniatos. Era un clàssic que narrava els desgraciat amor de Don Juan i la novícia Dona Inés, que mai faltava a la cita del vespre de Tots Sants.

El dematí del dia de Tots Sants era, i encara és, obligada la visita al cementeri per dur flors a les tombes dels parents. No només als que són més propers, sinó a vegades a familiars més llunyans o amics. Moltes vegades era i és un lloc d'encontre anual entre amics i parents i uns dels poc signes col·lectius de record dels difunts a la nostra societat.

El dia següent es celebra la Diada dels Difunts, aquest dia l'església dedica els oficis religiosos als fidels difunts i prega per la seva entrada al regne de Déu. Popularment, aquest dia, és anomenat "dia dels morts" o "dia de les ànimes". Es diu que el dia dels morts comença el migdia d'ahir i acaba el migdia d'avui.

També és per recordar, la petita flama de les animetes (llumetes fetes amb un cordó de cotó o ble posat al mig d'un cercle d'alumini, que nedava dins un tassellet d'aigua amb oli) que eren presents a les cases i ens feien recordar als avantpassats que ja ens havien deixat. Amb la poca llum que feien, pareixien que dibuixaven ombres misterioses a les parets.

També a les cases no faltaven els rosaris fets de fruites confitades, panellets i bombons. Cada un presentat ben embolicat amb paper d'un color llampant que al final hi penja una rotllana de carabassat o carabassa ensucrada amb una estampeta o "figureta" d'un motiu religiós.

Conten que aquesta tradició va sorgir partir d'un encàrrec que va fer un senyor de casa rica, que quan s'acostava la festa de Tots Sants i dels difunts, va anar a "Can Frasquet", una pastisseria molt famosa i antiga, que hi ha a Palma i va fer un encàrrec molt especial: un rosari com els que duien per anar a missa, però fet de fruites confitades, panellets, bombons... enfilats a una cordeta i que al final tingués una "patena" de carabassat decorada amb una estampeta de les d'aquell temps, que duien un sant o un àngel. Aquell senyor devia tenir el caprici de un cop "passat el rosari" (resar) a casa seva, menjar-se la combinació dels millors dolços que s'acostumaven a consumir en aquelles dates.

Segurament després, degué cridà l'atenció al propietari de l'establiment, l'originalitat del encàrrec i va decidir incorporar el "rosari" a la llista d'especialitats de la casa. Es va convertir en tradició i encara ara se'n sol regalar un, als nins i nines.

És costum per a Tots Sants, que els padrins joves els regalin als fillols; els padrins als néts o els pares als fills petits perquè els passegin passats pel coll. Tradicionalment els grans de les avemaries eren de panellets dolços (pastissets fets de vermell d'ou ensucrat o de pasta d'ametlla) i els grans dels parenostres eren de *fruites ensucrades* o confitades.

Fca Salvá Tomás

Coordinadora Pastoral